

Una bona manera de *sentir* l'evolució a prop és passejant per les sales del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (MCNB). Hereu del Museu Martorell, inaugurat el 1882, el MCNB aplega les col·leccions de zoologia i de geologia al Parc de la Ciutadella, i les de botànica, al Jardí Botànic de Montjuïc. També comparteix part dels objectius amb l'Institut Botànic de Barcelona (CSIC - Ajuntament de Barcelona), amb qui manté una relació de treball i intercanvi. La seva directora ens apropa a tot allò que conforma el Museu, més enllà de les exposicions permanents i temporals que acull.

ENTREVISTA

Ana Omedes
Directora del Museu de Ciències Naturals

El que veiem en les exposicions és un percentatge molt petit del fons real de tot el Museu. És el més important d'un museu de ciències naturals, la seva col·lecció?

Sí, el patrimoni és el que diferencia un museu d'altres centres de ciència. Els tres vessants de qualsevol museu haurien de ser: patrimoni, recerca i educació.

Tot aquest material és perfecte per a la investigació, i en realitat és una de les funcions del MCNB. Quin tipus d'estudis són els que sol·liciten el vostre material?

Les col·leccions es consulten per a estudis taxonòmics, biogeogràfics, ecològics, fisiològics, bioquímics, genètics i bioinformàtics, així com per a aplicacions historiogràfiques i artístiques en gene-

ral. Per posar algun dels molts exemples que hi ha, els científics que consulten la col·lecció de cordats porten a terme projectes científics molt diversos, i per això difícils de resumir: projectes sobre l'alimentació d'espècies de predadors, la diferenciació morfològica i/o genètica entre tàxons, l'evolució i la diversificació de tàxons, etc. Un altre exemple podria ser la col·lecció d'artròpodes, que té una mitjana anual de cinquanta consultes científiques externes, amb una mitjana de tres mil espècimens estudiats o revisats, a més de les consultes internes dels col·laboradors del Museu. Aquestes consultes serveixen per fer diferents classes d'estudis; per posar un exemple només d'un dels molts que se'n fan, s'utilitzen en estudis faunístics i ecològics; per exemple, per efectuar estudis de la va-

riació de la biodiversitat d'una zona geogràfica en el pas del temps.

El conservador és una figura molt important del Museu i potser no tan coneguda. Quines són les seves tasques?

És un investigador que té com a camp de treball les col·leccions del Museu; és responsable de les col·leccions quant al seu valor científic. Entre les seves tasques s'inclou la cura de les col·leccions, és a dir, supervisa els procediments de conservació i assegura que tot estigui registrat correctament. També assessora la direcció sobre l'estratègia de desenvolupament de les col·leccions, estudia i defineix les col·leccions, i condueix els projectes d'investigació. En el terreny de la difusió, el conservador contribueix al disseny i l'organització d'exposicions permanents i temporals, publicacions i activitats per al públic.

Quins són els objectius immediats i a llarg termini del MCNB?

Com a objectius principals podem enumerar els següents: incorporació de l'Espai Blau (edifici d'exposicions del Fòrum) al Museu; preparació d'una exposició permanent de 3.000 m² (a l'Espai Blau) sobre la història natural de la Terra i el paper que hi té l'evolució; revaloració de les col·leccions mitjançant tasques de reubicació, restauració i documentació, per millorar-ne la conservació i facilitar-ne l'ús i la consulta; rehabilitació de l'antic Museu Martorell com a centre d'interpretació de l'evolució dels museus de ciències naturals, de la història del MCNB i del parc de la Ciutadella, i també volem dur a terme la darrera fase de condicionament i plantació del Jardí Botànic de Barcelona. |

Un fons i diverses fonts

Comerciant, viatger, naturalista aficionat i arqueòleg, Francesc Martorell i Peña (1822-1878) va ser el punt de partida per a la creació del MCNB, quan el 1876 va donar a la Ciutat Comtal les seves col·leccions d'arqueologia i ciències naturals, entre d'altres. El 1882 naixia el Museu Martorell, on l'MCNB té els seus orígens. Però evidentment, des del final del segle XIX i fins avui, el fons del Museu ha anat augmentant gràcies a diverses col·laboracions, que depenen del tipus de col·lecció.

Obra de Lluís Domènech i Montaner, el Castell dels Tres Dragons és un edifici emblemàtic de la Ciutatella.

Per exemple, la col·lecció d'artròpodes s'ha nodrit i es nodreix dels col·laboradors i tècnics que treballen en projectes de recerca, però el gruix més important, quantitativament parlant, és fruit de les donacions de col·leccions científiques d'investigadors i de particulars de renom. Un cas diferent és el de la col·lecció de cordats, que avui es nodreix de la recol·lecció passiva, és a dir, d'exemplars morts a la natura o en centres de recuperació de fauna ubicats a Catalunya. La font principal de fauna exòtica és el Zoo de Barcelona. A més, el MCNB cada any rep petites donacions de ciutadans que troben algun vertebrat en sortides al camp o donacions de col·leccions particulars. Una gran varietat de fonts per a una de les millors col·leccions de l'Estat espanyol.

El Museu en xifres: algunes col·leccions

Mineralogia i petrologia: més de 30.000 exemplars. Destaca la col·lecció mineralògica de micromuntatges, una referència sistemàtica i geogràfica bàsica.

Paleontologia: 80.000 objectes (vertebrats, invertebrats i paleobotànica).

Zoologia: més d'1.100.000 unitats de registre. Val la pena destacar, per la rellevància científica que tenen: els exemplars tipus (7.704 entre tipus o paratipus); dins de les col·leccions de coleòpters, la col·lecció de cavernícoles —una de les millors del món—, la de corcs de la fusta i la de tenebrioníds, amb representació d'espècies de tot el món. També destaca la Fonoteca Natura Sonora, que conté gravacions de sons de la natura i representa una font de consulta interessant tant per als especialistes com per al públic.

Planta viva: 1.500 espècies.

Exposició

Exploradors: biodiversitat i aventura

Amb motiu de l'Any Darwin i de la Convenció per a la Biodiversitat prevista per al 2010, el MCNB té prevista la inauguració, a final d'octubre, d'una exposició que vol recollir aquestes dues cites: el viatge de Darwin com a paradigma de l'exploració naturalista, i l'estudi de la biodiversitat. Viatges intrèpids —a l'altra banda del món o a la platja més propera del Mediterrani— constitueixen la base del coneixement de la natura. Aquest és el motor d'una mostra que ens transportarà al passat amb l'aventura d'un mecenes i un conservador del MCNB del 1929, però també ens presentarà expedicions actuals, com el programa antàrtic espanyol.

Localització

Museu de Ciències Naturals de Barcelona

Edifici Zoologia

Passeig de Picasso, s/n (Parc de la Ciutatella), 08003 Barcelona
Tel. 932 562 200

Edifici Geologia

Parc de la Ciutatella,
08003 Barcelona · Tel. 932 562 200

Jardí Botànic

C. del Doctor Font i Quer, 2 (Parc de Montjuïc), 08038 Barcelona
Tel. 932 564 160

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z